Олн-келн ӓмтнӓ ни-иньглдж бӓӓлгън—Октябрьск революцин тууджлгч диилврнь

Социалистическ государств делкӓй тӧрӧн болдж бӧрдлдж гарчахиг, олн мӧрмӧ-ӓмтн социальн болн келн-ӓмтнн даджранас суллдгъна цагин эргц ирджӓхиг цуг делкӓд зӓнъгъл Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-н джилин бӧн бӧрдлдж йовна. Октябрьск революцин агъу ны кӱцвӧсин негнь, келн-ӓмтнӓ туск тӧрӧг чикӓр хагъллгън, мана Тӧрскнӓ олн келн-ӓмтн улс ах-дӧ мет иньглдж иницьгър бӓӓлгъ гаргъгън болджина.

Революцин урдн Ӓрӓсӓ помещикӧд-капиталистӧрин даджрлгънд бӓӓсн орн-нутг болсн деерӓн, келн-ӓмтн дӧрӧцӧллгънд бӓӓсн болдг. Хаана правительств эбрн келн-ӓмтнулс дунд дӓйсрлгъ болн негнегӓн йнлгъгъ гаргъдг бӓӓсмн. Кавказнг, Закавказъг, Туркестанӧг болн нань чигн багъ келн-ӓмтн бӓӓх орн-нутгин зах газрнг зӧв угӓ колонийд хӧврӓсмн. Энӧнд патриархальн-феодальн дранд ӓмтн бӓӓдг, кӱч-кӧлсчнр сургъуль-эрдн угагъар мухлаллгънд йовсмн. Ӓрӓсӓг эзлджӓсн классмуд багъ келн-ӓмтснг „ӓдг"улс гидж тоолад, басдж „газадин тохм" гидж нерӓлдг бӓӓсмн. Ӓрӓсӓн зах газрарнь промышленность ӧсдг угӓ бӓӓсмн, селӓнӓ эдл-ахун кергг хуучнагъар кегджм, олз-орунь йнр багъ болдг билӓ. Орн-нутгин зах газрин эдл-ахунь центральн Ӓрӓсӓд бӓӓдг промышленностьд кергтӓ тоот юм гаргъдж ӧгдг бӓӓсмн, тер фабрик, заводснь болхла орсин болн газадин орн-нутгудин капиталистӧрин гарт бӓӓдг билӓ.

Багъ келн-ӓмтн эрдм-сургъулӓрн ӧсджм-ӧллхлд бас харшлг гаргъгдг бӓӓсмн, ягъад гихлӓ, харнъгъу улсиг даджрхд ӓмр болдг билӓ. Хаана Ӓрӓсӓн зах газрмудтнь ах сургъулин заведеньс угӓ бӓӓсмн, Москвӓ эс-гидж Петербург балгъедудт оч сурх аргъ Востокин болн Средньй Азин келн-ӓмтснн кӱч-кӧлсчнрин кӧвӧд-кӱркдт угӓ билӓ. Иим мӧдрӧн политик кедгин ашднь кесг багъ келн-ӓмтс тӧрӧц сургъуль угӓ болджм ӧлясмн, эврӓнь бичг-тамгъ чигн угӓ бӓӓсмн.

Харнъгъугъар, зӧв угагъар, гуулгъанчнр мет бӓӓлгън, келн-ӓмтн улс хооридан бӧшрдж, цӱгӓгӓ болдгиг хаана йосн мӧнькин шатаргън, Ӓрӓсӓн багъ келн-ӓмтснн бӓӓлдджиргъ-лнинь цаньго кӱнд болн ӧмнӓн негӓн угӓ кедг бӓӓсмн.

Хаана болн номешникӧдин йосн бӓӓх цагт болхла, бӧкл багъ келн-ӓмтс ширгдж чилхӓс нань аргъ угӓ болцхалж ӧлясмн. Тингӓд, тарджм, ӧкӓд чилхӓснь хаана орн-нутгин зах газрин келн-ӓмтснг Октябрьск революц тач авч гарсн болдг.

Ӓрӓсӓн цуг олн келн-ӓмтн улс суллдл, ах-дӧ мет иньглдж иницьгър, нег-негӓдн дӧнъ-нӧкдӓн кӱргдж бӓӓдг белкин тӧлӓд, даджрачир